

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (sedmo vijeće)

5. svibnja 2015.*

„Zajednička vanjska i sigurnosna politika – Mjere ograničavanja protiv Irana s ciljem sprečavanja nuklearne proliferacije – Zamrzavanje financijskih sredstava – Obveza obrazlaganja – Pogreška u ocjeni – Prigovor nezakonitosti – Pravo izvršavanja gospodarske djelatnosti – Pravo vlasništva – Zaštita javnog zdravlja, sigurnosti i okoliša – Načelo opreznosti – Proporcionalnost – Prava na obranu“

U predmetu T-433/13,

Petropars Iran Co., sa sjedištem na Kish Islandu (Iran),

Petropars Oilfields Services Co., sa sjedištem na Kish Islandu,

Petropars Aria Kish Operation and Management Co., sa sjedištem u Teheranu (Iran),

Petropars Resources Engineering Kish Co., sa sjedištem u Teheranu,

koje zastupaju S. Zaiwalla, P. Reddy, Z. Burbeza, *solicitors*, R. Blakeley, G. Beck, *barristers* i M. Brindle, *QC*,

tužitelji,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju V. Piessevaux i M. Bishop, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom, s jedne strane, zahtjeva za poništenje Odluke Vijeća 2013/270/ZVSP od 6. lipnja 2013. o izmjeni Odluke 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL L 156, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 15., str. 317.) kao i Provedbene uredbe Vijeća (EU) br. 522/2013 od 6. lipnja 2013. o provedbi Uredbe (EU) br. 267/2012 o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL L 156, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 15., str. 312.) i, s druge strane, zahtjeva za proglašenje neprimjenjivosti članka 20. stavka 1. točke (c) Odluke Vijeća 2010/413/ZVSP od 26. srpnja 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP (SL L 195, str. 39.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 220.) kao i članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe Vijeća (EU) br. 267/2012 od 23. ožujka 2012. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 961/2010 (SL L 88, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 194.),

* Jezik postupka: engleski

OPĆI SUD (sedmo vijeće),

u sastavu: M. Jaeger, predsjednik, M. van der Woude (izvjestitelj) i E. Buttigieg, suci,

tajnik: C. Kristensen, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 19. studenoga 2014.,

donosi sljedeću

Presudu

Okolnosti spora

- 1 Tužitelji, Petropars Iran Co. (u daljnjem tekstu: PPI), Petropars Oilfields Services Co. (u daljnjem tekstu: POSCO), Petropars Aria Kish Operation and Management Co. (u daljnjem tekstu: POMC) i Petropars Resources Engineering Kish Co. (u daljnjem tekstu: PRE), iranska su društva koja izvršavaju svoju djelatnost u sektoru nafte, plina i petrokemije.
- 2 Ovaj se predmet odnosi na mjere ograničavanja koje su uvedene kako bi se izvršio pritisak na Islamsku Republiku Iran da okonča nuklearne aktivnosti koje predstavljaju opasnost od širenja te razvoja sustava za lansiranje nuklearnog oružja.
- 3 Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda (u daljnjem tekstu: Vijeće sigurnosti) 9. lipnja 2010. usvojilo je Rezoluciju 1929 (2010.) (u daljnjem tekstu: RVSUN 1929 (2010.)), namijenjenu proširenju dosega mjera ograničavanja uspostavljenih rezolucijama 1737 (2006.), 1747 (2007.) i 1803 (2008.) kao i uspostavi dodatnih mjera ograničavanja protiv Islamske Republike Irana.
- 4 Europsko je vijeće 17. lipnja 2010. naglasilo svoju pojačanu zabrinutost u pogledu nuklearnog programa Irana i pozdravilo usvajanje RVSUN-a 1929 (2010.). Podsjetivši na svoju deklaraciju od 11. prosinca 2009., pozvalo je Vijeće Europske unije da donese mjere za provedbu mjera predviđenih u RVSUN-u 1929 (2010.) kao i popratnih mjera, s ciljem podupiranja rješavanja kroz pregovore svih otvorenih pitanja u pogledu razvoja osjetljivih tehnologija od strane Irana radi potpore svojim nuklearnim i raketnim programima. Te su se mjere trebale odnositi na trgovinu, financijski sektor, prometni sektor Irana, ključne sektore naftne i plinske industrije te dodatna uvrštavanja na popis, posebno vezano za islamsku revolucionarnu gardu.
- 5 Vijeće je 26. srpnja 2010. donijelo Odluku 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP (SL L 195, str. 39.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 220.), u čijem se Prilogu II. navode imena osoba i subjekata koja na popis nije uvrstilo Vijeće sigurnosti ili Odbor za sankcije Rezolucijom 1737 (2006.), a koja su spomenuta u Prilogu I. te čija se financijska sredstva zamrzavaju. Uvodna izjava 22. navedene odluke upućuje na RVSUN 1929 (2010.) i spominje kako ta rezolucija naglašava moguću povezanost prihoda koje u Islamskoj Republici Iranu ostvaruje energetska sektor i financiranja osjetljivih djelatnosti širenja nuklearnog oružja.
- 6 Vijeće je 23. siječnja 2012. donijelo Odluku 2012/35/ZVSP o izmjeni Odluke 2010/413/ZVSP (SL L 19, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 12., str. 170.). Prema uvodnoj izjavi 13. te odluke, trebalo bi uvesti ograničenja na ulaz i zamrzavanje financijskih sredstava i gospodarskih izvora za dodatne osobe i subjekte koji pružaju potporu iranskoj vladi pri izvršavanju

aktivnosti štetnih s aspekta širenja nuklearnog oružja ili razvoja sustava za lansiranje nuklearnog oružja, posebno za osobe i subjekte koji osiguravaju financijsku, logističku ili materijalnu potporu spomenutoj vladi.

- 7 Člankom 1. stavkom 7. točkom (a) podtočkom (ii) Odluke 2012/35 dodaje se sljedeća točka članku 20. stavku 1. Odluke 2010/413, koji predviđa zamrzavanje financijskih sredstava koja pripadaju osobama i subjektima:

„(c) druge osobe i subjekti koji nisu navedeni u Prilogu I. koji podupiru iransku vladu te s njima povezane osobe i subjekti kako su navedeni u Prilogu II.“

- 8 Posljedično, Vijeće je 23. ožujka 2012. donijelo Uredbu (EU) br. 267/2012 o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 961/2010 (SL L 88, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 194.). U cilju provedbe članka 1. stavka 7. točke (a) podtočke (ii) Odluke 2012/35, članak 23. stavak 2. te uredbe predviđa zamrzavanje svih financijskih sredstava osoba, subjekata i tijela navedenih u njezinom Prilogu IX., koji su određeni kao:

„(d) druge osobe, subjekti ili tijela koji osiguravaju potporu, kao što je npr. materijalna, logistička ili financijska potpora iranskoj vladi te osobe i subjekti koji su s njima povezani“.

- 9 Vijeće je 15. listopada 2012. donijelo Odluku 2012/635/ZVSP o izmjeni Odluke 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL L 282, str. 58.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 14., str. 129.). Prema uvodnoj izjavi 16. te odluke, na popis osoba i subjekata iz Priloga II. Odluci 2010/413 koji podliježu mjerama ograničavanja treba uvrstiti dodatne osobe i subjekte, posebno iranske subjekte u državnom vlasništvu koji su uključeni u naftni i plinski sektor i tako osiguravaju znatan izvor prihoda za iransku vladu.

- 10 Članak 20. stavak 1. točka (c) Odluke 2010/413 izmijenjen je člankom 1. stavkom 8. točkom (a) Odluke 2012/635 te također predviđa da su predmet mjera ograničavanja:

„(c) druge osobe i subjekti koji nisu navedeni u Prilogu I. koji daju potporu iranskoj vladi i subjekti u njihovu vlasništvu ili pod njihovim nadzorom ili s njima povezane osobe i subjekti, navedeni [...] u Prilogu II.“

- 11 Člankom 2. Odluke 2012/635 u Prilog II. Odluci 2010/413 dodana su imena subjekta uvrštenoga kao National Iranian Oil Co. (u daljnjem tekstu: NIOC) jer je taj subjekt, koji je u vlasništvu i pod upravom iranske države osiguravao iranskoj vladi financijska sredstva, jednako kao i uvršteni subjekt Naftiran Intertrade Co. (u daljnjem tekstu: NICO), koji je u 100%-tnom vlasništvu NIOC-a te subjekt pod nazivom Petropars Ltd (u daljnjem tekstu: PPL), društvo kći NICO-a.

- 12 Posljedično, Vijeće je istog dana donijelo Provedbenu uredbu (EU) br. 945/2012 od 15. listopada 2012. o provedbi Uredbe (EU) br. 267/2012 o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL L 282, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 14., str. 122.). Člankom 1. navedene provedbene uredbe Prilogu IX. Uredbi 267/2012 dodaju se imena subjekata NIOC, NICO i PPL zbog istih razloga koji su izneseni u Odluci 2012/635.

- 13 Vijeće je 21. prosinca 2012. donijelo Uredbu (EU) br. 1263/2012 o izmjeni Uredbe br. 267/2012 (SL L 356, str. 34.). Člankom 1. stavkom 11. te uredbe mijenja se članak 23. stavak 2. točka (d) Uredbe br. 267/2012, koji predviđa zamrzavanje financijskih sredstava osoba, subjekata i tijela nabrojenih u njezinom Prilogu IX., koji su određeni kao:

„(d) druge osobe, subjekti ili tijela koji osiguravaju potporu, posebice materijalnu, logističku ili financijsku, iranskoj vladi te kao subjekti u njihovu vlasništvu, kao i subjekti koji su s njima povezani“.

- 14 Vijeće je 6. lipnja 2013. donijelo Odluku 2013/270/ZVSP o izmjeni Odluke 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 156, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 15., str. 317.; u daljnjem tekstu: pobijana odluka). Člankom 1. te odluke u Prilog II. Odluci 2012/413, koji sadrži popis „[osoba] i subjek[ata] uključeni[h] u nuklearne djelatnosti ili djelatnosti povezane s balističkim projektilima te [osoba] i subjek[at] koji pružaju potporu Vladi Irana“, uvrštena su imena tužitelja.
- 15 Posljedično, Vijeće je istog dana donijelo Provedbenu uredbu (EU) br. 522/2013 o provedbi Uredbe (EU) br. 267/2012 (SL L 156, str. 3., u daljnjem tekstu: pobijana uredba). Člankom 1. te uredbe imena tužitelja se dodaju Prilogu IX. Uredbi br. 267/2012, koji sadrži popis „[osoba] i subjek[ata] uključeni[h] u nuklearne djelatnosti ili djelatnosti povezane s balističkim projektilima te [osoba] i subjek[at] koji pružaju potporu vladi Irana“.
- 16 PPI je pobijanom odlukom i pobijanom uredbom (u daljnjem tekstu, zajedno: pobijani akti) dodan na popis sadržan u Prilogu II. Odluci 2010/413 kao i na onaj sadržan u Prilogu IX. Uredbi br. 267/2012 (u daljnjem tekstu, zajedno: popisi) jer je bio „uvršteno društvo kći društva Petropars Ltd.“. Što se tiče ostalih triju tužitelja, Vijeće je iznijelo sljedeće razloge: „društvo kći uvrštenog društva [PPI]“.
- 17 Pobijani su akti priopćeni tužiteljima dopisima od 10. lipnja 2013.
- 18 Dopisom od 7. kolovoza 2013. tužitelji su osporili mjere ograničavanja koje su donesene protiv njih i zatražili od Vijeća da precizira pravni temelj za njihovo uvrštavanje, navede razloge kojima se to uvrštavanje opravdava, pruži preslike svih podataka i dokaza na kojima se temelji donošenje pobijanih akata kao i sve dokumente iz njihovih spisa. Nadalje, u tom se dopisu ističe da su navedeni akti priopćeni samo PPI-u.
- 19 Vijeće je 12. kolovoza 2013. potvrdilo primitak dopisa tužitelja od 7. kolovoza 2013. i naznačilo da je ispitivanje tog dopisa u tijeku.

Postupak i zahtjevi stranaka

- 20 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 20. kolovoza 2013. tužitelji su pokrenuli ovaj postupak.
- 21 Kako je sastav vijeća Općeg suda izmijenjen, sudac izvjestitelj je dodijeljen sedmom vijeću kojem je, posljedično, dodijeljen ovaj predmet.
- 22 Tužitelji od Općeg suda zahtijevaju da:
- poništi pobijane akte u dijelu u kojem se odnose na njih;
 - proglasi članak 20. stavak 1. točku (c) Odluke 2010/413 i članak 23. stavak 2. točku (d) Uredbe br. 267/2012 neprimjenjivima u odnosu na njih;
 - naloži Vijeću snošenje troškova.
- 23 Vijeće od Općeg suda zahtijeva da:
- proglasi tužbu neosnovanom;
 - naloži tužiteljima snošenje troškova.
- 24 Kako su dva člana vijeća bila spriječena odlučivati, predsjednik Općeg suda je, primijenivši članak 32. stavak 3. Poslovnika Općeg suda, odredio sebe i drugog suca kako bi se vijeće popunilo.

Pravo

- 25 U prilog svojoj tužbi tužitelji su istaknuli pet tužbenih razloga. Prvi se tužbeni razlog odnosi na nepostojanje pravnog temelja za uvrštavanje tužiteljâ. Drugi tužbeni razlog odnosi se na pogrešku u ocjeni. Treći se tužbeni razlog odnosi na nezakonitost članka 20. stavka 1. točke (c) Odluke 2010/413 i članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe br. 267/2012 ako se te odredbe odnose na društva kćeri uvrštenih subjekata. Četvrti tužbeni razlog odnosi se na povredu prava vlasništva, prava obavljanja gospodarske djelatnosti, načela zaštite okoliša kao i humanitarnih vrijednosti Europske unije te u svakom slučaju na povredu načela proporcionalnosti i opreznosti. Peti tužbeni razlog, koji je istaknut podredno, odnosi se na izostanak priopćenja u pogledu dvaju tužiteljâ, povredu obveze obrazlaganja, prava na obranu i prava na djelotvornu sudsku zaštitu.
- 26 Tužitelji su na raspravi povukli treći tužbeni razlog, o čemu je sastavljena zabilješka u zapisniku s navedene rasprave. Kako je treći tužbeni razlog bio jedini razlog koji je istaknut u tužbi u potporu drugom tužbenom zahtjevu, potonji se stoga treba odbaciti kao nedopušten.

Prvi tužbeni razlog, koji se odnosi na nepostojanje pravnog temelja za uvrštavanje tužiteljâ

- 27 Tužitelji u bitnome ističu kako uvrštavanje njihovih imena na popise nije imalo nikakvog pravnog temelja. Prema njihovom mišljenju, činjenica da su društva kćeri uvrštenog subjekta nije jedno od mjerilâ propisanih u članku 20. stavku 1. Odluke 2012/413 ni u članku 23. stavku 2. Uredbe br. 267/2012.
- 28 U replici tužitelji kao prvo ističu da je Vijeće tek u odgovoru na tužbu opravdalo uvrštavanje njihovih imena na popise na temelju činjenice da su u vlasništvu odnosno pod nadzorom NIOC-a.
- 29 Nadalje, tužitelji ističu kako činjenica da su društva kćeri subjekta koji je uvršten kao subjekt koji osigurava potporu iranskoj vladi nije razlog za uvrštavanje njihovih imena na popise jer to ne znači da je to društvo kći u vlasništvu ili pod nadzorom tog subjekta.
- 30 Konačno, tužitelji ističu da Vijeće može dodati na popise ime subjekta koji je u vlasništvu odnosno pod nadzorom drugog subjekta samo ako je potonji sâm dodan na popis na temelju pravnog mjerila određenog prilikom donošenja mjera ograničavanja. Međutim, u ovom slučaju, imena PPL-a i PPI-a nisu bila dodana na popise na temelju takvog mjerila.
- 31 Opći sud smatra kako se pitanje koje je istaknuto u okviru prvog tužbenog razloga odnosi na to omogućuju li pobijani akti tužiteljima da identificiraju mjerilo koje je pravni temelj na osnovi kojeg su uvršteni na popise. To pitanje valja dakle ispitati u kontekstu sudske prakse koja se odnosi na obvezu obrazlaganja koju Vijeće ima prilikom donošenja mjera ograničavanja. Argumenti koji se odnose na materijalnu zakonitost pobijanih akata, posebice oni vezani za nepostojanje nadzora koji PPI izvršava nad svojim društvima kćerima te za privatizaciju PPL-a, ispitat će se stoga zajedno s drugim tužbenim razlogom vezanim za pogrešku u ocjeni.
- 32 Kao prvo valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, obveza obrazlaganja akta koji pogađa neku osobu, a koja proizlazi iz načela poštovanja prava na obranu, ima za cilj, s jedne strane, pojedincu dati dostatnu uputu o tome je li mjera osnovana ili sadrži li eventualno neku pogrešku koja omogućuje osporavanje njezine valjanosti pred sucem Unije te, s druge strane, omogućiti tom sucu da provede nadzor zakonitosti te mjere (vidjeti presudu od 15. studenoga 2012., Vijeće/Bamba, C-417/11 P, EU:C:2012:718, t. 49. i navedenu sudsku praksu).
- 33 Iz obrazloženja koje zahtijeva članak 296. UFEU-a mora jasno i nedvosmisleno slijediti zaključivanje institucije, autora akta, tako da zainteresirane osobe mogu utvrditi razloge za donesenu odluku i tako da nadležni sud može izvršavati svoj nadzor (presuda Vijeće/Bamba, t. 32. *supra*, EU:C:2012:718,

- t. 50.). Usto, obrazloženje se u načelu mora pripočiti zainteresiranoj osobi istodobno s aktom koji na nju negativno utječe i njegovo nepostojanje ne može se ispraviti činjenicom da je zainteresirana osoba saznala za obrazloženje akta tijekom postupka pred sudom Zajednice (presuda od 12. prosinca 2006., Organizacija mudžahedina iranskog naroda/Vijeće i „OMPI I“, T-228/02, Zb., EU:T:2006:384, t. 139.).
- 34 Nadalje, što se tiče mjera ograničavanja donesenih u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike, valja naglasiti da je, ako predmetna osoba nema pravo na prethodno saslušanje, pri donošenju prvotne odluke o uvrštavanju poštovanje obveze obrazlaganja utoliko važnije jer je to jedino jamstvo koje zainteresiranoj osobi omogućuje da se, barem nakon donošenja te odluke, učinkovito koristi pravnim lijekovima koji su joj dostupni za osporavanje njezine zakonitosti (presude Vijeće/Bamba, t. 32. *supra*, EU:C:2012:718, t. 51. i OMPI I, t. 33. *supra*, EU:T:2006:384, t. 140.).
- 35 Stoga obrazloženje akta Vijeća kojim se primjenjuje mjera ograničavanja treba ne samo navesti pravnu osnovu te mjere već također specifične i konkretne razloge zbog kojih Vijeće smatra, u izvršavanju svojih diskrecijskih ovlasti u obrani, da na pojedinca treba primijeniti takvu mjeru (u tom smislu vidjeti presude OMPI I, t. 33. *supra*, EU:T:2006:384, t. 146.; od 14. listopada 2009., Bank Melli Iran/Vijeće, T-390/08, Zb., EU:T:2009:401, t. 83. i Vijeće/Bamba, t. 32. *supra*, EU:C:2012:718, t. 52.).
- 36 Međutim, obrazloženje mora biti prilagođeno prirodi predmetnog akta i kontekstu u kojem je usvojen. Zahtjev za obrazlaganje mora se ocjenjivati kroz okolnosti konkretnog slučaja, prvenstveno kroz sadržaj akta, prirodu istaknutih razloga te interes koji osobe kojima je akt upućen ili druge osobe na koje se on izravno i osobno odnosi mogu imati da dobiju objašnjenja. Nije nužno da obrazloženje sadrži sve relevantne činjenične i pravne elemente, i to stoga što se dostatnost obrazloženja mora procjenjivati ne samo u odnosu na njegov tekst već i u odnosu na njegov kontekst te skup pravnih pravila koja uređuju predmetnu materiju. Određenije, akt koji pogađa neku osobu dovoljno je obrazložen ako je donesen u kontekstu poznatom toj osobi koji joj omogućuje da razumije doseg mjere koja se na nju odnosi (presude Vijeće/Bamba, t. 32. *supra*, EU:C:2012:718, t. 53. i 54.; OMPI I, t. 33. *supra*, EU:T:2006:384, t. 141. i Bank Melli Iran/Vijeće, t. 35. *supra*, EU:T:2009:401, t. 82.).
- 37 U konkretnom slučaju valja podsjetiti kako je ime PPI-a dodano na popise zato što se radilo o društvu kćeri uvrštenog subjekta PPL-a, dok su ostala tri tužitelja uvrštena jer su društva kćeri PPI-a.
- 38 Valja utvrditi da to obrazloženje ne naznačuje izričito pravni temelj pobijanih akata. Međutim, kao što proizlazi iz sudske prakse spomenute u gornjoj točki 36., uvjet obrazloženja mora se procjenjivati u odnosu na okolnosti slučaja. Valja, dakle, ispitati razloge pobijanih akata u svjetlu njihovog teksta, ali i s obzirom na kontekst u kojem su usvojeni kao i na razloge istaknute protiv NIOC-a i drugih subjekata koji pripadaju skupini koju nadzire to društvo.
- 39 U tom pogledu valja podsjetiti da članak 20. stavak 1. točka (c) Odluke 2010/413 i članak 23. stavak 2. točka (d) Uredbe br. 267/2012 predviđaju zamrzavanje financijskih sredstava i gospodarskih izvora koji osiguravaju potporu iranskoj vladi. Gore navedene odredbe također predviđaju usvajanje mjera ograničavanja protiv subjekata koji su u vlasništvu odnosno pod kontrolom subjekta koji osigurava potporu spomenutoj vladi. Kao što ističu tužitelji, a Vijeće ne osporava, subjekt se ne može uvrstiti na popise samo na temelju mjerila da društvo majka u čijem je vlasništvu odnosno pod čijim je nadzorom osigurava takvu potporu.
- 40 Kao drugo, valja istaknuti da je spominjanje izraza „društvo kći“ u obrazloženju uvrštavanja imena svakog od tužitelja potonjima omogućilo spoznaju kako Vijeće nije odlučilo dodati njihova imena na popise na temelju mjerila za uvrštavanje koje se odnosi na subjekte koji osiguravaju potporu iranskoj vladi, nego na temelju mjerila za uvrštavanje koji se odnosi na subjekte koji su u vlasništvu ili pod nadzorom subjekta koji osigurava potporu spomenutoj vladi. Naime, taj izraz nužno upućuje na postojanje nadzora društva majke koji osobito može proizaći iz postojanja povezanosti kapitala između potonjeg i dotičnog društva kćeri. Spominjanjem da su tužitelji „društva kćeri“ u obrazloženju se jasno naznačuje postojanje vlasništva ili nadzora u smislu Odluke 2010/413 i Uredbe br. 267/2012.

- 41 Kao treće, valja utvrditi kako je nesporno da pobijani akti ne naznačuju izričito koji subjekt, imajući u vidu da mu je ime uvršteno na popise zbog osiguravanja potpore iranskoj vladi, ima vlasništvo odnosno nadzor nad tužiteljima. Naime, ime PPI-a, društva majke troje ostalih tužitelja nije uvršteno na popise zato što je osiguravalo potporu spomenutoj vladi, već zato što je društvo kći PPL-a čije je ime uvršteno na popise jer je bilo društvo kći NICO-a.
- 42 Međutim, u ovom slučaju, imajući u vidu kontekst u kojem su nastali pobijani akti i, osobito, uvrštavanje imena NIOC-a na popise kao i imena ostalih subjekata koji su u vlasništvu odnosno pod nadzorom tog subjekta, valja utvrditi da su tužitelji mogli razumno identificirati NIOC kao društvo majku u čijem su vlasništvu odnosno koja ih nadzire te, prema tome, pravni temelj za svoje uvrštavanje a da im se to nije moralo pobliže pojašnjavati.
- 43 Naime, kao prvo, valja istaknuti da popisi na koje su dodani tužitelji, izneseni u Prilogu II. Odluci 2012/413 i Prilogu IX. Uredbi 267/2012, spominju imena „osoba i subjekata uključenih u nuklearne aktivnosti ili aktivnosti povezane s balističkim raketama te osoba i subjekata koji osiguravaju potporu [iranskoj] vladi“. Među njima se nalaze ne samo ime NIOC-a, čije je uvrštavanje opravdano činjenicom da navedeno društvo spomenutoj vladi pruža financijska sredstva, nego jednako tako i imena velikog broja subjekata koje to društvo izravno ili neizravno ima u vlasništvu. NIOC je dakle na čelu velike skupine društava pri čemu se vlasnički lanac koji veže to društvo i tužitelje može jednostavno identificirati u pogledu razloga za uvrštavanje različitih subjekata koji pripadaju toj skupini.
- 44 Posebice, uvrštavanje na popise imena PPL-a, identificiranoga kao društva majke PPI-a zbog toga što je društvo kći NICO-a čije je ime uvršteno na popise jer je potonje bilo društvo kći NIOC-a, omogućilo je PPI-u kao i ostalim tužiteljima spoznaju da su obuhvaćeni mjerama ograničavanja jer su neizravno u vlasništvu odnosno pod nadzorom NIOC-a, jedinog subjekta u okviru skupine čije je ime uvršteno na popise zbog osiguravanja potpore iranskoj vladi kako je predviđeno u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2012/413 kao i u članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe 267/2012. Ispitano u svjetlu tih popisa, obrazloženje je pobijanih akata među ostalim omogućilo tužiteljima da identificiraju mjerilo predviđeno u odredbama koje su poslužile kao pravni temelj uvrštavanju njihovih imena na popise.
- 45 Kao drugo, valja utvrditi kako su, s obzirom na to da su dio skupine koju nadzire NIOC, tužitelji trebali biti upoznati s mjerama ograničavanja donesenima protiv drugih subjekata koji pripadaju skupini i mogli prema tome shvatiti da je, kao i kod tih drugih subjekata, uvrštavanje njihovih imena na popis opravdano u pogledu vlasničkih odnosno nadzornih veza koje postoje između njih i NIOC-a.
- 46 Kao treće, iz sadržaja tužbe proizlazi kako su prilikom donošenja pobijanih akata tužitelji raspolagali informacijama koje su nužne za spoznaju razloga za uvrštavanje njihovih imena na popise i, prema tome, identifikaciju pravnog temelja tog uvrštavanja. Naime, u tužbi se prikazuje shema koja jasno navodi mjerilo koje opravdava uvrštavanje NIOC-a, odnosno mjerilo za uvrštavanje koje se odnosi na subjekte koji osiguravaju potporu iranskoj vladi, kao i vlasnički lanac koji povezuje potonjeg sa svakim od tužitelja.
- 47 Imajući u vidu te okolnosti valja zaključiti kako je, iako je sažeto i ne navodi sve relevantne činjenične i pravne elemente, obrazloženje pobijanih akata tužiteljima ipak omogućilo da identificiraju mjerilo predviđeno u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 kao i u članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe 267/2012, koji su bili pravni temelj uvrštavanja njihovih imena na popise. Naime, s jedne strane, korištenje izraza „društvo kći“ jasno naznačuje kako se uvrštavanje tužitelja temelji na mjerilu za uvrštavanje koje se odnosi na subjekte u vlasništvu odnosno pod nadzorom subjekta koji pruža podršku spomenutoj vladi a, s druge strane, kontekst u kojem su doneseni pobijani akti omogućuje identifikaciju dotičnog subjekta koji, prema Vijeću, ima nad njima vlasništvo odnosno nadzor, konkretno NIOC-a, čije je uvrštenje, poznato tužiteljima, bilo utemeljeno na mjerilu za uvrštavanje koje se odnosi na subjekte koji pružaju potporu toj vladi, kao što je predviđeno spomenutim odredbama.

48 Imajući u vidu prethodno navedeno, prvi tužbeni razlog valja dakle odbiti kao neutemeljen.

Drugi tužbeni razlog, koji se odnosi na pogrešku u ocjeni

49 Tužitelji u biti ističu kako je Vijeće počinilo pogrešku u ocjeni kad je utvrdilo da je ispunjeno mjerilo za uvrštavanje predviđeno u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 kao i u članku 23. stavku 3. točki (d) Uredbe br. 267/2012.

50 U tom pogledu, tužitelji napominju kako su POSCO, POMC i PRE u 97%-tnom, 48%-tnom odnosno 49%-tnom vlasništvu PPI-a, i to u takvom obliku koji ne dopušta pretpostavku da su POSCO, POMC i PRE u vlasništvu odnosno pod nadzorom PPI-a.

51 Osim toga, tužitelji ističu kako PPL više nije u vlasništvu NIOC-a ni NICO-a od ožujka 2012. te da je ukupni kapital tih društava prenesen u nacionalne iranske mirovinske fondove te tijelo nadležno za socijalnu sigurnost. Oni prema tome ističu kako se, uslijed nepostojanja drugih dokaza koje bi ponudilo Vijeće, nije moglo smatrati da su u vlasništvu ili pod nadzorom NIOC-a u trenutku uvrštavanja svojih imena na popise.

52 Uvodno valja istaknuti kako tužitelji u tužbi vrlo kratko spominju kako je PPL, društvo majka PPI-a, neovisan o subjektima koji su iznad njega, konkretno NICO-a i NIOC-a, a da u tom pogledu nisu ponudili nikakva pojašnjenja. Tužitelji se samo u replici oslanjaju na taj prijenos vlasništva kako bi dokazali da više nisu bili u vlasništvu NIOC-a prilikom uvrštavanja svojih imena na popise.

53 Vijeće u odgovoru na repliku ističe kako je argument tužitelja prema kojem PPL više nije dio skupine pod nadzorom NIOC-a proturječan sadržaju tužbe.

54 Valja podsjetiti da iz zajedničkih odredaba članka 44. stavka 1. točke (c) i članka 48. stavka 2. Poslovnika Općeg suda proizlazi da u tužbi trebaju biti naznačeni predmet spora i sažeti prikaz tužbenih razloga te da je tijekom postupka zabranjeno iznositi nove razloge, osim ako se ne temelje na pravnim ili činjeničnim pitanjima za koja se saznalo tijekom postupka. Međutim, tužbeni razlog koji predstavlja proširenje ranije navedenog tužbenog razloga, izravno ili neizravno, u tužbi kojom se započinje postupak i koji predstavlja usku vezu s tim tužbenim razlogom treba se proglasiti dopuštenim (presuda od 20. rujna 1990., Hanning/Parlament, T-37/89, Zb., EU:T:1990:49, t. 38.). Slično se zahtijeva kad se u potporu tužbenom razlogu ističe prigovor (primjerice vidjeti presudu od 14. svibnja 1998., Mo och Domsjö/Komisija, T-352/94, Zb., EU:T:1998:103, t. 333.).

55 U konkretnom slučaju valja utvrditi da se argumentacija koju su tužitelji razvili u replici, a kojom se osporava vlasništvo NICO-a nad PPL-om, ne temelji ni na jednom novom elementu za koji se saznalo tijekom postupka. Osim toga, ta se argumentacija ne može smatrati proširenjem ranije navedenog prigovora jer ne odgovara nijednom od činjeničnih pitanja koje su tužitelji iznijeli prilikom podnošenja tužbe.

56 Naime, kao prvo, u tužbi su tužitelji prikazali shemu hijerarhijske strukture skupine koju nadzire NIOC, prema kojoj je potonji isključivi vlasnik društvenoga kapitala NICO-a, koji je vlasnik 100% društvenoga kapitala PPL-a, koji je isključivi vlasnik društvenoga kapitala PPI-a, koji je vlasnik društvenoga kapitala drugih tužitelja u visini od 97% za POSCO, 48% za POMC i 49% za PRE. Međutim, valja utvrditi da u tako opisanom vlasničkom lancu ne postoji nijedna točka prekida vlasničkih veza koje ujedinjuju tužitelje i NIOC.

57 Kao drugo, ni u jednom trenutku tužitelji u tužbi ne spominju da su veze koje postoje između njih i NIOC-a prekinute u ožujku 2012., već samo ističu da su te veze preslabe da bi se udovoljilo mjerilu za uvrštavanje predviđenom u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 i članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 267/2012.

- 58 Kao treće, u tužbi, iako tužitelji spominju da je ime PPL-a uvršteno na popise zbog toga što je društvo kći NICO-a, ne ističe se nijedan argument kojim se taj razlog pobija. Naprotiv, tužitelji se oslanjaju na tu činjenicu da bi poduprli svoju argumentaciju prema kojoj se ne mogu smatrati subjektima vezanima za subjekt koji osigurava potporu iranskoj vladi jer imena njihovih društava majki nisu uvrštena na popise zbog pružanja takve potpore, već u svojstvu subjekta koji je u vlasništvu odnosno pod nadzorom subjekta koji osigurava takvu potporu.
- 59 Prema tome, tvrdnju prema kojoj PPL ne pripada skupini koja je pod nadzorom NIOC-a od ožujka 2012. valja odbaciti kao nedopuštenu i ispitati osnovanost pobijanih akata samo u pogledu vlasničkog lanca kako je opisan u gornjoj točki 56.
- 60 Kao prvo, valja podsjetiti da učinkovitost sudskog nadzora koju jamči članak 47. Povelje zahtijeva i da se, kao nadzor nad zakonitošću razloga na kojima je utemeljena odluka o upisu ili zadržavanju imena osobe na popisu, sud Unije uvjeri da se ta odluka temelji na dovoljno čvrstoj činjeničnoj osnovi. To podrazumijeva provjeru navedenih činjenica u obrazloženju koje podupire spomenutu odluku kako sudski nadzor ne bi bio ograničen na utvrđenje apstraktne vjerojatnosti navedenih razloga, nego i na saznanje o tome jesu li ti razlozi, ili barem jedan od njih ako ga se smatra dovoljnim kako bi podržao tu istu odluku, dokazani (presuda od 18. srpnja 2013., Komisija i dr./Kadi, „Kadi II“, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, Zb., EU:C:2013:518, t. 119.).
- 61 Na nadležnom je tijelu Unije, u slučaju osporavanja, da utvrdi utemeljenost razloga protiv dotične osobe, a ne na potonjoj da negativno dokazuje neutemeljenost spomenutih razloga. Bitno je da informacije odnosno podneseni elementi potkrepljuju razloge protiv dotične osobe. Ako ti elementi ne omogućuju utvrđenje utemeljenosti razloga, sud Unije potonji odbacuje kao potporu odluci o uvrštavanju ili o zadržavanju dotičnog uvrštenja (presuda Kadi II, t. 60. *supra*, EU:C:2013:518, t. 121. do 123.).
- 62 Nadalje, prema sudskoj praksi, ako su financijska sredstva subjekta za kojeg je prepoznato da osigurava potporu iranskoj vladi zamrznuta, postoji nezanemariva opasnost da on izvršava pritisak na subjekte čiji je vlasnik ili koje nadzire odnosno koji mu pripadaju da bi zaobišao učinak mjera koje se na njega odnose. Posljedično, zamrzavanje financijskih sredstava tih subjekata koje je odredilo Vijeće člankom 20. stavkom 1. točkom (c) Odluke 2010/413 i člankom 23. stavkom 2. točkom (d) Uredbe br. 267/2012 nužno je i prikladno da bi se osigurala učinkovitost donesenih mjera i zajamčilo da se mjere ne zaobilaze (u tom smislu i po analogiji vidjeti presudu od 13. ožujka 2012., Melli Bank/Vijeće, C-380/09 P, Zb., EU:C:2012:137, t. 39. i 58.).
- 63 Prema tome, prilikom donošenja odluke na temelju spomenutih odredaba, Vijeće treba izvršiti ocjenu okolnosti slučaja da bi odredilo koji subjekti imaju svojstva subjekata koji su u vlasništvu ili pod nadzorom. Naprotiv, kako donošenje mjere zamrzavanja financijskih sredstava koja se odnose na subjekt koji je u vlasništvu ili pod nadzorom nije obrazloženo činjenicom da osigurava izravnu potporu navedenoj vladi, priroda aktivnosti dotičnog subjekta i eventualno nepostojanje veze između te aktivnosti i osiguravanja podrške iranskoj vladi nisu relevantna mjerila u ovom kontekstu (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu Melli Bank/Vijeće, t. 62. *supra*, EU:C:2012:137, t. 40. do 42.).
- 64 Konačno, prema sudskoj praksi, kada je društveni kapital subjekta u isključivom vlasništvu subjekta koji pruža potporu iranskoj vladi, mjerilo za uvrštavanje predviđeno u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 kao i u članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 267/2012 je ispunjeno (u tom smislu i po analogiji vidjeti presudu Melli Bank/Vijeće, t. 62. *supra*, EU:C:2012:137, t. 79.).
- 65 U konkretnom slučaju Vijeće je utvrdilo da se, uslijed činjenice da NIOC ima 100% vlasništva društvenoga kapitala NICO-a, koji u vlasništvu ima 100% društvenoga kapitala PPL-a, koji je isključivi vlasnik društvenoga kapitala PPI-a, koji u vlasništvu ima društveni kapital drugih tužitelja u visini od

97% za POSCO, 48% za POMC i 49% za PRE, za svakog od tužitelja treba smatrati da je u vlasništvu odnosno pod nadzorom NIOC-a u smislu članka 20. stavka 1. točke (c) Odluke 2010/413 i članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe br. 267/2012.

- 66 Valja, dakle ispitati je li, s obzirom na taj vlasnički lanac i za svakog tužitelja, Vijeće počinilo pogrešku u ocjeni utvrdivši da je bilo ispunjeno mjerilo za uvrštavanje koje se odnosi na subjekte koji su u vlasništvu subjekta koji pruža potporu iranskoj vladi.
- 67 Kao prvo, što se tiče PPI-a, koji je društvo kći NIOC-a, valja utvrditi kako Vijeće uvrštavanjem imena tog subjekta na popise nije počinilo pogrešku u ocjeni.
- 68 Naime, s obzirom na sudske praksu navedenu u gornjoj točki 64., isključivo vlasništvo društvenoga kapitala koje nad nekim subjektom ima subjekt koji osigurava potporu iranskoj vladi samo po sebi podrazumijeva da je ispunjeno mjerilo iz članka 20. stavka 1. točke (c) Odluke 2010/413 kao i iz članka 23. stavka 2. točke (d) Uredbe br. 267/2012. Osim toga, valja istaknuti kako u području prava tržišnog natjecanja, u kojem se također pojavljuje pitanje veza između društva kćeri i društva majke, postojanje društava posrednika između ta dva društva ni po čemu ne utječe na oborivu pretpostavku prema kojoj dotično društvo majka stvarno izvršava takav odlučujući utjecaj na ponašanje svojeg društva kćeri. Utvrđeno je, naime, da se takav utjecaj može izvršavati neizravno, putem društava posrednika (u tom smislu vidjeti presude od 20. siječnja 2011., General Química i dr./Komisija, C-90/09 P, Zb., EU:C:2011:21, t. 88. i od 27. rujna 2012., Shell Petroleum i dr./Komisija, T-343/06, Zb., EU:T:2012:478, t. 52.).
- 69 Međutim, valja utvrditi da je, kad je društveni kapital subjekta u neizravnom vlasništvu subjekta koji osigurava potporu iranskoj vladi, ispunjeno mjerilo za uvrštavanje predviđeno u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 kao i u članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 267/2012, neovisno o postojanju i broju društava posrednika između tog subjekta majke i subjekta u vlasništvu, pri čemu svaki od subjekata koji su tako zastupljeni u vlasničkom lancu treba biti u isključivom vlasništvu svojeg društva majke. U tim okolnostima, naime, subjekt majka zadržava jedinstven i isključiv nadzor nad svim svojim društvima kćerima i u mogućnosti je putem društava posrednika izvršiti pritisak na subjekt nad kojim neizravno ima vlasništvo da bi zaobišao učinak mjera koje se na njega odnose, opravdavajući donošenje mjera ograničavanja protiv tog subjekta u neizravnom vlasništvu.
- 70 U konkretnom slučaju valja dakle zaključiti kako je uvrštavanje na popise imena PPI-a čiji je društveni kapital u 100%-tnom vlasništvu PPL-a, čiji je društveni kapital u isključivom vlasništvu NICO-a, čiji je društveni kapital u 100%-tnom vlasništvu NIOC-a, opravdano u pogledu mjerila koje se odnosi na subjekte koji su u vlasništvu ili pod nadzorom subjekta koji osigurava potporu iranskoj vladi.
- 71 Kao drugo, što se tiče POSCO-a, valja podsjetiti da je PPI imao gotovo isključivo vlasništvo, odnosno 97% društvenoga kapitala tog subjekta.
- 72 U tom pogledu, iz sudske prakse u području prava tržišnog natjecanja proizlazi da je društvo majka u mogućnosti izvršiti odlučujući utjecaj na ponašanje svojeg društva kćeri ako ima isključivo ili i gotovo isključivo vlasništvo kapitala tog društva kćeri (u tom smislu vidjeti presudu od 30. rujna 2009., Arkema/Komisija, T-168/05, EU:T:2009:367, t. 71.).
- 73 Međutim, valja utvrditi da je, kada je društveni kapital subjekta u isključivom ili gotovo isključivom vlasništvu subjekta koji osigurava potporu iranskoj vladi, ispunjeno mjerilo za uvrštavanje predviđeno u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 i u članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 267/2012.
- 74 Zbog toga Vijeće u konkretnom slučaju nije počinilo pogrešku u ocjeni kad je usprkos postojanju triju društava posrednika između NIOC-a i POSCO-a i činjenici da PPI nije isključivi vlasnik POCO-a usvojilo mjere ograničavanja u odnosu na potonjeg.

- 75 Naime, kako je naznačeno u gornjim točkama 68. i 69., broj društava posrednika ne utječe na sposobnost društva majke da na relevantan način utječe na ponašanje svojeg društva kćeri ako je društveni kapital potonjega kao i svakog od društava posrednika u isključivom vlasništvu navedenog društva majke. Isti je zaključak primjenjiv ako je vlasništvo kapitala društva kćeri i navedenih društava gotovo isključivo, kao u konkretnom slučaju gdje posredstvom PPI-a NIOC ima 97% društvenoga kapitala POSCO-a. Može se, naime, razumno utvrditi kako uslijed činjenice da postoje isključive ili gotovo isključive vlasničke veze između NIOC-a i PPI-a, potonji ostaje podvrgnut isključivom i jedinstvenom nadzoru tog društva majke.
- 76 Valja dakle zaključiti kako Vijeće nije počinilo pogrešku u ocjeni utvrdivši da je POSCO bio u vlasništvu NIOC-a i odbiti drugi tužbeni razlog kao neutemeljen u pogledu tog tužitelja.
- 77 Kao treće, što se tiče POMC-a i PRE-a, Vijeće ističe kako se prema sudskoj praksi koja se odnosi na pravo tržišnog natjecanja pretpostavku stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja društva majke na njegovo društvo kći jednako tako primjenjuje kad su dva društva u situaciji sličnoj onoj u kojoj samo jedno društvo ima vlasništvo nad ukupnim društvenim kapitalom svojeg društva kćeri. U konkretnom slučaju, s obzirom na to da je društveni kapital POMC-a u suvlasništvu PPI-a i Global O & M Companyja, u visini od 48% odnosno 47%, i s obzirom na to da je PRE zajednički pothvat čiji je društveni kapital bio u vlasništvu PPI-a i Telford Internationala u visini od 49% i 47%, Vijeće ističe kako je relevantna sudska praksa navedena u točki 64. i kako treba smatrati da su POMC i PRE putem PPI-a pod neizravnim nadzorom NIOC-a.
- 78 Osim toga, na raspravi je Vijeće istaknulo kako je, s obzirom na to da je PPI vlasnik određenog postotka društvenoga kapitala POMC-a koji je viši od onog Global O & M Companyja i postotka društvenoga kapitala PRE-a koji je viši od onoga Telford Internationala, može se pretpostaviti da je taj subjekt imao posljednju riječ i bio u mogućnosti nametnuti svoje odluke POMC-u i PRE-u.
- 79 Opći sud međutim ističe kako se u konkretnom slučaju, što se tiče POMC-a i PRE-a, ne može primijeniti pretpostavka stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja društva majke na njih.
- 80 Naime, kao prvo, što se tiče argumenta koji se odnosi na suvlasništvo društvenoga kapitala POMC-a i PRE-a, valja primijetiti kako oni, za razliku od PPI-a, Global O & M Companyja i Telford Internationala, nisu bili predmet mjera ograničavanja. Međutim, u tim okolnostima, nije u interesu dvaju potonjih društava pomoći PPI-u da izvrši pritisak na njihovo zajedničko društvo kćer kako bi izbjegli učinak mjera ograničavanja koje se odnose samo na njega. Prema tome, ne može se utvrditi da je situacija slična onoj gdje je samo jedan subjekt vlasnik ukupnoga društvenoga kapitala svojeg društva kćeri jer, u konkretnom slučaju, postojanje zajedničkog nadzora omogućuje da se spriječi da PPI i posljedično NIOC izvrše pritisak na POMC i PRE u svrhu izbjegavanja mjera ograničavanja koje se odnose na njega.
- 81 Nadalje, valja podsjetiti kako, prema sudskoj praksi, vlasništvo 60% društvenoga kapitala subjekta ne podrazumijeva samo po sebi da je ispunjeno mjerilo predviđeno u članku 20. stavku 1. točki (c) Odluke 2010/413 i u članku 23. stavku 2. točki (d) Uredbe br. 267/2012 (presuda od 6. rujna 2013., Persia International Bank/Vijeće, T-493/10, Zb. (ulomci), EU:T:2013:398, t. 106.). *A fortiori*, u konkretnom slučaju, vlasništvo u visini od 48% odnosno 49% društvenoga kapitala POMC-a i PRE-a nije dovoljno da bi samo po sebi omogućilo, s obzirom na sudske praksu iz gornje točke 64., opravdanje donošenja mjera ograničavanja u odnosu na te subjekte.
- 82 Kako PPI nema isključivo ili gotovo isključivo vlasništvo društvenoga kapitala POMC-a i PRE-a, valja ispitati postoji li u kontekstu okolnosti konkretnog slučaja nezanemariva opasnost iskorištavanja tih dvaju potonjih društava za izbjegavanje učinka mjera ograničavanja koje se odnose na NIOC.

- 83 Međutim, valja utvrditi kako Vijeće nije podnijelo nijedan dokaz koji bi Općem sudu omogućio da utvrdi kako je PPI bio u mogućnosti izvršiti nadzor nad POMC-om ili nad PRE-om. Naime, iako je vlasnički udio PPI-a u društvenom kapitalu potonjih nešto veći od onoga koji imaju drugi glavni dioničari tih subjekata, on ostaje manjinski udio. Ne može se, prema tome, pretpostaviti da je PPI imao ovlast imenovanja više od polovice članova upravnog odbora POMC-a ili polovice članova upravnog odbora PRE-a odnosno da je imao na bilo koji drugi način posljednju riječ unutar upravnih odbora tih subjekata.
- 84 Valja prema tome zaključiti kako je Vijeće počinilo pogrešku u ocjeni utvrdivši da su POMC i PRE u vlasništvu ili pod nadzorom NIOC-a.
- 85 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja odbiti drugi tužbeni razlog kao neosnovan u odnosu na PPI i POSCO te ga prihvatiti u odnosu na POMC i PRE. Posljedično, valja poništiti pobijane akte u dijelu u kojem se odnose na dva potonja tužitelja.

Četvrti tužbeni razlog, koji se odnosi na povredu prava vlasništva, prava izvršavanja gospodarske djelatnosti, načela zaštite okoliša kao i humanitarnih vrijednosti Unije te, u svakom slučaju, načela proporcionalnosti i opreznosti

- 86 Tužitelji ističu kako pobijani akti predstavljaju povredu temeljnih sloboda i prava.
- 87 Tužitelji najprije u biti ističu kako pobijani akti povređuju njihovo pravo vlasništva i pravo izvršavanja gospodarske djelatnosti te su neproporcionalni u odnosu na njihov cilj.
- 88 Nadalje, tužitelji ističu kako pobijani akti mogu prouzročiti znatnu štetu za okoliš kao i za zdravlje i sigurnost iranskih radnika i građana, uključujući i djecu. Naime, oni tvrde da zbog sankcija neće moći završiti fazu 19 bušotine South Parsa, čije je ostvarenje ključno da bi se izbjegla nestašica plina u Iranu tijekom zime. Osim toga, u replici, oni preciziraju kako je većina korištenog materijala i tehničkih usluga podrijetlom iz država članica Unije. Nemogućnost dobavljanja tog materijala prisilila bi prema tome Islamsku Republiku Iran da pribjegne drugim gorivima za grijanje koji su štetniji za okoliš i povećala bi opasnosti za zdravlje i sigurnost osoba koje žive i rade u blizini bušotine.
- 89 U pogledu tih opasnosti, tužitelji ističu kako je Vijeće povrijedilo načelo opreznosti. Potonje je naime trebalo uzeti u obzir učinke zamrzavanja svoje imovine prije donošenja pobijanih akata.
- 90 Konačno, tužitelji ističu kako su mjere koje je donijelo Vijeće neproporcionalne u odnosu na njihov proglašeni cilj.
- 91 Opći sud ističe kako valja odbiti sve argumente koje su naveli tužitelji.
- 92 Kao prvo, što se tiče prava vlasništva i prava izvršavanja gospodarske djelatnosti tužiteljâ, uvodno valja primijetiti kako su navedena prava dio temeljnih prava utvrđenih u članku 17. odnosno članku 16. Povelje o temeljnim pravima, čije poštovanje osigurava sud Unije. Međutim, valja podsjetiti kako temeljna prava nisu apsolutna prava i da njihovo ostvarenje može biti predmet ograničenja koja se mogu opravdati ciljevima od općeg interesa koje Unija slijedi (presuda od 16. studenoga 2011., Bank Melli Iran/Vijeće, C-548/09 P, Zb., EU:C:2011:735, t. 113.).
- 93 Nadalje, prema sudskoj praksi, načelo proporcionalnosti koje je dio općih načela prava Unije zahtijeva da akti institucija ne prelaze granice onoga što je prikladno i nužno za ostvarenje ciljeva dotičnih propisa, pri čemu, kada postoji izbor među više prikladnih mjera, treba odabrati manje ograničavajuću mjeru i da prouzrokovani nepovoljni učinci ne smiju biti nerazmjerni u odnosu na ciljeve koji se žele postići (presuda od 18. studenoga 1987., Maizena i dr., 137/85, Zb., EU:C:1987:493, t. 15.).

- 94 U konkretnom su slučaju uslijed donošenja pobijanih akata pravo izvršavanja gospodarske djelatnosti kao i pravo vlasništva tužiteljâ u znatnoj mjeri ograničeni jer ne mogu raspolagati sredstvima koja se nalaze na području Unije, osim na temelju posebnih dozvola i jer im se na temelju članka 23. stavka 3. Uredbe br. 267/2012 ne mogu staviti na raspolaganje nikakva financijska sredstva ni gospodarski izvori. Međutim, s obzirom na temeljnu važnost održavanja međunarodnog mira i sigurnosti, Vijeće je moglo ispravno utvrditi da je negativan utjecaj na spomenuta prava koji proizlazi iz uvrštavanja na popise subjekata koji su u vlasništvu subjekta koji osigurava potporu iranskoj vladi prikladan i potreban u svrhu izvršavanja pritiska na spomenutu vladu s ciljem da je se prisili da prestane sa svojim aktivnostima nuklearne proliferacije (u tom smislu i po analogiji vidjeti presudu Melli Bank/Vijeće, t. 62. *supra*, EU:C:2012:137, t. 61.).
- 95 Prema tome, takvi se negativni utjecaji ne mogu smatrati, u odnosu na zadani cilj, nerazmjernim i nedopustivim zahvatom koji bi mogao ugroziti samu bit prava vlasništva i prava izvršavanja gospodarske djelatnosti (u tom smislu vidjeti presudu Bank Melli Iran/Vijeće, t. 92. *supra*, EU:C:2011:735, t. 114. i 115.).
- 96 Osim toga, suprotno tvrdnjama tužitelja, zamrzavanje njihovih financijskih sredstava ne može se kvalificirati kao neproporcionalno zbog navodne povrede njihovog prava na iznošenje argumenata Vijeću. Naime, kako će biti zaključeno u okviru ispitivanja petog tužbenog razloga (vidjeti t. 123. i dalje), tužitelji su imali priliku istaknuti svoje stajalište.
- 97 Valja, prema tome, kao neutemeljene odbiti argumente vezane za povredu prava vlasništva i prava izvršavanja gospodarske djelatnosti te za neproporcionalni karakter dotičnih mjera.
- 98 Kao drugo, što se tiče opasnosti od štete za okoliš kao i za zdravlje i sigurnost iranskih radnika i građana, najprije valja navesti kako nemogućnost pribavljanja ključnih tehničkih materijala i usluga od poduzetnika s poslovnim nastanom u Uniji, istaknuta kao uzrok tih opasnosti, nikako ne proizlazi iz mjera ograničavanja koje se odnose na tužitelje.
- 99 Naime, iz argumentacije tužitelja kao i iz dokumenata priloženih replici kojima se ta argumentacija potkrepljuje proizlazi kako opasnost od nestašice plina odnosno opasnost od pribjegavanja drugim gorivima za grijanje nije posljedica eventualnih financijskih poteškoća koje bi pogodile tužitelje slijedom zamrzavanja njihovih financijskih sredstava i koje bi ih spriječile da pribave materijal potreban za nastavak njihovih aktivnosti, već proizlazi iz ograničenja koje je nametnula Unija u pogledu isporuke iranskim subjektima ključne robe ili tehnologije kao i tehničkih usluga vezanih za tu robu namijenjenu industriji plina u Iranu.
- 100 Međutim, kako ističe Vijeće, ta se ograničenja koja su među ostalim predviđena u članku 4. Odluke 2010/413 kao i u člancima 8. i 9. Uredbe br. 267/2012 odnose na sve iranske subjekte i prema tome mogu se odnositi na tužitelje, neovisno o uvrštavanju njihovih imena na popise. Osim toga, zakonitost navedenih odredaba ne može se osporavati u okviru ove tužbe jer potonje ne čine pravni temelj pobijanih akata.
- 101 Valja dakle zaključiti kako navod prema kojem pobijani akti stvaraju opasnost za okoliš kao i za zdravlje i sigurnost iranskih radnika i građana nije utemeljen.
- 102 Kao treće, što se tiče načela opreznosti, valja podsjetiti kako je ono opće načelo prava Unije koje dotičnim tijelima nameće obvezu da u preciziranom okviru izvršavanja nadležnosti koje su im dodijeljene relevantnim propisima poduzmu prikladne mjere u svrhu sprečavanja potencijalnih opasnosti za javno zdravlje, sigurnost i okoliš, dajući prednost zahtjevima koji su povezani sa zaštitom tih interesa pred gospodarskim interesima (vidjeti presude od 26. studenoga 2002., *Artogodan i dr./Komisija*, T-74/00, T-76/00, T-83/00 do T-85/00, T-132/00, T-137/00 i T-141/00, Zb., EU:T:2002:283, t. 183. i 184. i od 21. listopada 2003., *Solvay Pharmaceuticals/Vijeće*, T-392/02, Zb., EU:T:2003:277, t. 121. i navedenu sudsku praksu).

103 Međutim, u konkretnom slučaju, kako proizlazi iz gornjih točaka 98. do 101., tužitelji nisu utvrdili postojanje eventualnih opasnosti za zdravlje, sigurnost ili okoliš koje bi mogle proizaći iz zamrzavanja njihovih financijskih sredstava. Prema tome, ne može se predbaciti Vijeću da prilikom donošenja pobijanih akata nije uzelo u obzir načelo opreznosti.

104 Imajući u vidu sve prethodno navedeno, valja dakle odbiti četvrti tužbeni razlog kao neutemeljen.

Peti tužbeni razlog, koji se odnosi na izostanak priopćenja u pogledu dvaju tužitelja i povredu obveze obrazlaganja, prava na obranu i prava na djelotvornu sudsku zaštitu

105 Tužitelji smatraju kako je Vijeće u odnosu na njih počinilo brojne povrede postupovnih prava, prava na obranu i prava na djelotvornu sudsku zaštitu.

106 Kao prvo, tužitelji ističu kako Vijeće nije pojedinačno priopćilo pobijane akte POMC-u i PRE-u.

107 Kao drugo, tužitelji ističu kako Vijeće nije obrazložilo svoju odluku o izricanju mjera ograničavanja koje se odnose na njih te ih prema tome nije obavijestilo o temelju uvrštavanja njihovih imena na popise. U replici oni preciziraju kako razlog prema kojem su u vlasništvu odnosno pod nadzorom NIOC-a ne odgovara obrazloženju iz pobijanih akata.

108 Kao treće, tužitelji tvrde kako im Vijeće, usprkos njihovu zahtjevu, nije priopćilo informacije i dokaze na koje se oslonilo prilikom donošenja pobijanih akata. Oni ističu kako zbog toga nisu mogli iznijeti svoje argumente i na odgovarajući način osporiti uvrštavanje svojih imena na popise.

109 Na početku treba istaknuti kako su tužitelji od Općeg suda zatražili da ispita argumente koji se tiču postupka, a koji su istaknuti u okviru petog tužbenog razloga jedino ako bi prva četiri tužbena razloga bila odbijena. Kako je u odnosu na POMC i PRE drugi tužbeni razlog prihvaćen, peti tužbeni razlog valja dakle ispitati samo u odnosu na PPI i POSCO (u daljnjem tekstu: prva dva tužitelja). Prema tome, argument o propustu priopćenja pobijanih akata POMC-u i PRE-u neće se ispitivati u okviru ovog petog tužbenog razloga.

110 Kao prvo, na početku, što se tiče obveze obrazlaganja, iz ispitivanja prvog tužbenog razloga jasno proizlazi (vidjeti gornje t. 27. do 48.) da je obrazloženje pobijanih akata dovoljno jer omogućuje prvim dvama tužiteljima ne samo da identificiraju pravni temelj tih akata nego isto tako i posebne i konkretne razloge iz kojih je Vijeće zaključilo da oni trebaju biti predmet mjera ograničavanja, sukladno sudskoj praksi navedenoj u gornjoj točki 35.

111 Nadalje, što se tiče prava na obranu, valja istaknuti kako prema ustaljenoj sudskoj praksi poštovanje tih prava i posebice prava na saslušanje, u svakom postupku pokrenutom protiv subjekta u kojem je mogući ishod akt koji će mu biti na štetu, čini temeljno načelo prava Unije i treba biti osigurano, čak i ako ne postoji nikakav propis koji se odnosi na dotični postupak (presuda Bank Melli Iran/Vijeće, t. 35. *supra*, EU:T:2009:401, t. 91.).

112 Načelo poštovanja prava na obranu zahtijeva, s jedne strane, da se dokazi protiv zainteresiranog subjekta na kojima se temelje akti koji negativno utječu na njegova prava njemu priopće. S druge strane, on mora biti u mogućnosti učinkovito isticati svoje stajalište u pogledu tih dokaza (vidjeti po analogiji presudu OMPI I, t. 33. *supra*, EU:T:2006:384, t. 93.).

113 Dakle, što se tiče prvog akta kojim se zamrzavaju financijska sredstva subjekta, ako se tome ne mogu suprotstaviti važni razlozi koji se tiču sigurnosti Unije ili njezinih država članica ili vođenja njihovih međunarodnih odnosa, dokaze protiv subjekta treba priopćiti istodobno s donošenjem dotičnog akta

ili čim to bude moguće nakon spomenutog donošenja. Na zahtjev dotičnog subjekta, on također ima pravo iznijeti svoje stajalište u pogledu tih dokaza jednom kad je akt donesen (vidjeti po analogiji presudu OMPI I, t. 33. *supra*, EU:T:2006:384, t. 137.).

- 114 Valja osim toga primijetiti kako, kad su priopćene informacije koje su dovoljno precizne i omogućuju zainteresiranom subjektu da učinkovito izloži svoje stajalište o dokazima koje mu na teret stavlja Vijeće, načelo poštovanja prava na obranu ne podrazumijeva obvezu te institucije da spontano omogući pristup dokumentima iz svojeg spisa. Vijeće je obvezno omogućiti pristup svim administrativnim dokumentima koji nisu povjerljivi, a koji se odnose na dotičnu mjeru samo na zahtjev zainteresirane strane (vidjeti presudu Bank Melli Iran/Vijeće, t. 35. *supra*, EU:T:2009:401, t. 97. i navedenu sudsku praksu).
- 115 Konačno, načelo djelotvorne sudske zaštite podrazumijeva da je dotično tijelo Unije obvezno dotičnom subjektu u najvećoj mogućoj mjeri priopćiti razloge za mjeru ograničavanja, bilo u trenutku donošenja te mjere bilo barem što je prije moguće nakon toga da bi omogućilo zainteresiranom subjektu da u rokovima iskoristi svoje pravo na pravni lijek. Poštovanje te obveze priopćavanja navedenih razloga potrebno je kako da bi se adresatima mjere ograničavanja omogućilo da u najboljim mogućim uvjetima brane svoja prava te da uz potpuno poznavanje stvari odluče je li korisno pokrenuti postupak pred sudom Unije, tako i da bi se potonjem potpuno omogućilo da izvrši nadzor zakonitosti akta o kojem je riječ, a što je njegova dužnost (u tom smislu i po analogiji vidjeti presudu od 3. rujna 2008., Kadi i Al Barakaat International Foundation/Vijeće i Komisija, C-402/05 P i C-415/05 P, Zb., EU:C:2008:461, t. 335. do 337. i navedenu sudsku praksu).
- 116 U konkretnom slučaju, kao prvo, što se tiče početnog priopćenja dokaza koji ih terete, valja podsjetiti kako su, s jedne strane, pobijani akti priopćeni prvim dvama tužiteljima dopisima od 10. lipnja 2013. te, s druge strane, kako iz ispitivanja prvog tužbenog razloga kao i iz gornje točke 110. vezano za obvezu obrazlaganja proizlazi kako su pobijani akti dovoljno obrazloženi jer su omogućili prvim dvama tužiteljima da se upoznaju s razlozima zbog kojih su uvršteni na popise.
- 117 Valja prema tome utvrditi kako Vijeće nije povrijedilo prava na obranu prva dva tužitelja što se tiče početnog priopćenja dokaza optužbe.
- 118 Kao drugo, što se tiče pristupa dokumentima, bez potrebe da se izjasni o navodima prema kojima Vijeće prvim dvama tužiteljima nije pravodobno priopćilo dokumente iz njihovih spisa, valja utvrditi kako Vijeće nije povrijedilo prava na obranu tih tužitelja.
- 119 Naime, valja podsjetiti kako zakašnjelo priopćenje dokumenta na kojem je Vijeće utemeljilo donošenje odnosno zadržavanje mjera ograničavanja u odnosu na subjekta ne čini povredu prava na obranu koja bi opravdala poništenje dotičnih akata osim ako se ustanovi da dotične mjere ograničavanja ne bi mogle biti valjano donesene ili zadržane da je zakašnjelo priopćeni dokument trebalo isključiti kao dokaz optužbe (presuda Persia International Bank/Vijeće, t. 81. *supra*, EU:T:2013:398, t. 85.).
- 120 Posljedično, u konkretnom slučaju, čak i pod pretpostavkom da je Vijeće zakasnilo s priopćenjem dokumenata iz spisa tužiteljâ, ta okolnost ne može opravdati poništenje pobijanih akata osim ako se s druge strane utvrdi da se donošenje mjera ograničavanja protiv prva dva tužitelja ne može opravdati dokazima koji su potonjima pravodobno priopćeni, odnosno razlozima iz pobijanih akata.
- 121 Međutim, s jedne strane valja utvrditi kako dokumenti koji su priopćeni prilikom podnošenja odgovora na tužbu ne sadrže nikakve nove informacije korisne za obranu prva dva tužitelja jer njihov sadržaj ne sadrži nijedan novi element u odnosu na njih. S druge strane, iz ispitivanja drugog tužbenog razloga proizlazi da su razlozi sadržani u pobijanim aktima, kako su priopćeni prvim dvama tužiteljima, bili dovoljni za opravdanje donošenja mjera ograničavanja u odnosu na njih.

- 122 U tim okolnostima valja zaključiti da Vijeće nije povrijedilo prava na obranu prva dva tužitelja što se tiče pristupa dokumentima.
- 123 Kao treće, što se tiče mogućnosti prva dva tužitelja da učinkovito istaknu svoje stajalište, valja napomenuti kako su nakon donošenja pobijanih akata tužitelji Vijeću 9. kolovoza 2013. uputili dopis u kojem su iznijeli svoje stajalište i zatražili da im se priopće razlozi za njihovo uvrštavanje kao i dokazi iz njihovog spisa.
- 124 Prema tome, budući da su prva dva tužitelja imala priliku učinkovito istaknuti svoje stajalište, Vijeću se ne može prigovoriti da je u tom pogledu povrijedilo njihova prava na obranu.
- 125 U tim okolnostima, Opći je sud utvrdio da su prva dva tužitelja mogla braniti svoja prava te da je on mogao u potpunosti izvršiti svoj nadzor zakonitosti pobijanih akata. Prema tome, prva dva tužitelja pogrešno prigovaraju Vijeću da je povrijedilo njihovo pravo na djelotvornu sudsku zaštitu.
- 126 Posljedično, peti tužbeni razlog valja odbiti kao neutemeljen u pogledu prva dva tužitelja.
- 127 S obzirom na sve prethodno izneseno, tužbu valja odbiti u dijelu u kojem se odnosi na PPI i POSCO te prihvatiti u dijelu u kojem se odnosi na POMC i PRE.

Vremenski učinci poništenja pobijanih akata u dijelu u kojem se odnose na POMC i PRE

- 128 Na temelju članka 264. drugog stavka UFEU-a, Opći sud može, ako to smatra potrebnim, navesti koji se učinci akta koji je proglasio ništavim moraju smatrati konačnima. Iz sudske prakse proizlazi da ta odredba omogućuje sudu Unije da odluči o datumu nastanka učinaka presuda o poništenju (presuda od 12. prosinca 2013., Nabipour i dr./Vijeće, T-58/12, EU:T:2013:640, t. 250. i 251.).
- 129 U konkretnom slučaju Opći sud iz nadalje iznesenih razloga smatra kako je potrebno održati na snazi učinke pobijanih akata u razdoblju do isteka roka za žalbu predviđenog u članku 56. prvom stavku Statuta Suda Europske unije ili ako se u tom roku podnese žalba, do odbijanja žalbe.
- 130 Naime, valja podsjetiti kako je nuklearni program koji provodi Islamska Republika Iran izvor ozbiljne zabrinutosti kako na međunarodnom tako i na europskom planu. U tom je kontekstu Vijeće postupno povećalo broj mjera ograničavanja protiv te države, u cilju sprečavanja razvoja aktivnosti koje dovode u opasnost međunarodni mir i sigurnost, u okviru provođenja rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda.
- 131 Prema tome, interes koji POMC i PRE imaju za trenutačni učinak poništenja pobijanih akata u mjeri u kojoj se donose na njih treba odvagnuti u odnosu na objektivni opći interes politike Unije u području mjera ograničavanja protiv Islamske Republike Irana. Izmjena učinka u vrijeme poništenja mjere ograničavanja također se može opravdati potrebom da se osigura učinkovitost mjera ograničavanja te, konačno, važnim razlozima koji se tiču sigurnosti Unije ili njezinih država članica ili vođenja njihovih međunarodnih odnosa (vidjeti po analogiji s nepostojanjem obveze prethodnog priopćavanja zainteresiranoj strani razloga za početno uvrštavanje njezinog imena na popise, presudu od 21. prosinca 2011., Francuska/People's Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, Zb., EU:C:2011:853, t. 67.).
- 132 Međutim, poništenje s učinkom bez odgode pobijanih akata u odnosu na POMC i PRE potonjima bi omogućilo da prenesu ukupnu imovinu ili jedan njezin dio izvan Unije a da Vijeće u slučaju potrebe ne bi moglo pravodobno primijeniti članak 266. UFEU-a kako bi ispravilo nepravilnosti utvrđene u predmetnoj presudi, što bi moglo ozbiljno i nepopravljivo ugroziti učinkovitost zamrzavanja financijskih sredstava koje bi Vijeće u budućnosti moglo odrediti u odnosu na te subjekte.

- 133 Naime, u vezi s primjenom članka 266. UFEU-a u ovom predmetu treba napomenuti da poništaj predmetne presude o uvrštavanju imena POMC-a i PRE-a na popise proizlazi iz činjenice da razlozi tog uvrštavanja nisu potkrijepljeni s dovoljno dokaza (vidjeti gornje točke 77. do 84.). Iako je na Vijeću da odluči o provedbenim mjerama za tu presudu, novo uvrštavanje imena tužitelja ne može se unaprijed isključiti. U okviru nove ocjene Vijeće naime ima mogućnost ponovno uvrstiti ta imena na popise, na temelju razloga koji su potkrijepljeni s dovoljno dokaza.
- 134 Slijedi kako se učinci pobijanih akata trebaju održati na snazi u odnosu na POMC i PRE do dana isteka žalbenog roka ili, u slučaju ulaganja žalbe, do odbijanja žalbe.

Troškovi

- 135 Sukladno odredbama članka 87. stavka 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku snosi troškove, ako je takav zahtjev postavljen. Sukladno članku 87. stavku 3. Poslovnika, Opći sud može podijeliti troškove ili odlučiti da svaka stranka snosi vlastite troškove ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima ili zbog izvanrednih okolnosti.
- 136 U konkretnim okolnostima, valja odlučiti da svaka stranka snosi vlastite troškove.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (sedmo vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Poništavaju se, u mjeri u kojoj se odnose na Petropars Aria Kish Operation and Management Co. i Petropars Resources Engineering Kish Co.:**
 - Odluka 2013/270/ZVSP o izmjeni Odluke 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana;
 - Provedbena uredba (EU) br. 522/2013 o provedbi Uredbe (EU) br. 267/2012 o mjerama ograničavanja protiv Irana.
- 2. Održavaju se na snazi učinci Odluke 2013/270 i Uredbe br. 522/2013 u odnosu na Petropars Aria Kish Operation and Management Co. i Petropars Resources Engineering Kish Co. do isteka roka za žalbu predviđenog u članku 56. prvom stavku Statuta Suda Europske unije, odnosno ako je u tom roku podnesena žalba do odbijanja žalbe.**
- 3. U preostalom dijelu tužba se odbija.**
- 4. Svaka će stranka snositi vlastite troškove.**

Jaeger

Van der Woude

Buttigieg

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 5. svibnja 2015.

Potpisi